

“Een blauwgroene toekomst, waaraan iedereen kan meedoen”

Bestuursakkoord algemeen bestuur waterschap Vechtstromen, 24 april 2019

Een blauwgroene ambitie, dat is waar het nieuwe bestuur van waterschap Vechtstromen voor staat. We werken aan een aantrekkelijke leefomgeving door te zorgen voor schoon water dat in de juiste hoeveelheid beschikbaar is. Daarnaast hebben we aandacht voor vergroening, die goed is voor de gezondheid van water en mens. Een schone taak waar we met betrokkenheid en energie onze schouders onder zullen zetten!

Voor u ligt het bestuursakkoord van het algemeen bestuur van waterschap Vechtstromen voor de bestuursperiode 2019-2023. In dit akkoord zijn de belangrijkste ambities van waterschap Vechtstromen op hoofdlijnen benoemd. Een dagelijks bestuur gaat uitvoering aan dit akkoord geven, in samenwerking met de organisatie en de omgeving. Het krijgt de opdracht om dit bestuursakkoord uit te werken in een bestuursprogramma dat door het dagelijks bestuur ter goedkeuring aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd.

1. KLIMAAT

Droogte en wateroverlast ten gevolge van het veranderende klimaat vormen een grote uitdaging in onze hoge delta. Het is belangrijk om met alle betrokkenen de inrichting van het watersysteem kritisch te bekijken. Dit doen we om de ecologische kwaliteit van het watersysteem te verhogen, de afvoer te vertragen, de aanvulling van het ondiepe en diepe grondwater te waarborgen en overlast door inundaties te beperken. Hierbij denken we vanuit het watersysteem en dit betekent dat de belangen van stad, dorp en landelijk gebied in samenhang worden beschouwd.

Droogte en wateroverlast

- 1.1 Met alle belanghebbende partners, zoals grondeigenaren en maatschappelijke organisaties, ontwikkelen we in 2020 beleid om te komen tot een meer robuuste inrichting van ons watersysteem, aansluitend bij de natuurlijke kenmerken van het gebied. Bij de ontwikkeling van dit beleid worden de aanbevelingen meegenomen uit de droogte-evaluatie van januari 2019.*
- 1.2 Via programma's als het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, Landbouw op Peil en Natuur op Peil, Zoetwatervoorziening Oost Nederland en Lumbricus streven we ernaar om, samen met partners als de natuur- en landbouworganisaties, water minder snel af te voeren en meer vast te houden. Dit doen we zowel met de partners in eigen land als over de grens.*
- 1.3 We hebben in 2020 voor het hele beheergebied in beeld in hoeverre aan de normen voor overlast wordt voldaan. Op basis daarvan worden, in samenwerking met partners, maatregelen vormgegeven (bijvoorbeeld klimaatbuffers, een grensoverschrijdende klimaatas, rivierverruiming in het Vechtdal, aandacht voor de sponswerking van het gebied).*

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie

Zowel in het buitengebied als in de stad zijn droogte en wateroverlast aan de orde. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie vraagt dat we, samen met gemeenten en andere partners, werken aan de zeven ambities die daarin benoemd worden, zodat steden, dorpen en het buitengebied meer waterrobuust worden.

- 1.4 We hebben begin 2020 voor het hele beheergebied in beeld waar de kwetsbare locaties in steden, dorpen en in het buitengebied zijn, voeren samen met onze partners risicodialogen en werken met hen aan de eerste gezamenlijke investeringsagenda's. Dat geeft houvast om in 2021 een*

bestuurlijke lijn vast te stellen voor het vervolg van de zeven DPRA-ambities in ons hele beheergebied.

2. WATERKWALITEIT

Rioolwaterzuiveringsinstallaties, diffuse bronnen en puntbronnen van waterverontreiniging zijn van invloed op de chemische kwaliteit van het water. De inrichting van watergangen is bepalend voor de ecologische kwaliteit. De Europese Kaderrichtlijn Water levert voor beide belangrijke kaders.

Chemische kwaliteit

Met name in de gebieden waar de rioolwaterzuiveringsinstallaties het gezuiverde water leveren aan kleine waterlopen voldoet de waterkwaliteit niet aan de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water. In droge perioden treedt weinig verdunning op en kan het voorkomen dat watergangen volledig effluentgevoed zijn. Dat brengt waterkwaliteitsrisico's met zich mee door te hoge concentraties van nutriënten, medicijnresten en andere microverontreinigingen.

2.1 We maken een plan van aanpak, specifiek voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties, hoe we gaan voldoen aan de chemische waterkwaliteit, zoals vereist op grond van de Kaderrichtlijn Water.

2.2 We streven ernaar geen maatwerkbesluiten meer te nemen voor effluent uit rioolwaterzuiveringsinstallaties, vooral wanneer het effluent in achterliggende kwetsbare beeksystemen uitkomt.

2.3 We werken samen met kennisinstellingen (zoals STOWA), bedrijfsleven en medeoverheden in pilots, om meer kennis te ontwikkelen over de aanpak van het verwijderen van medicijnresten en microverontreinigingen. Hierbij gaan we uit van cofinanciering.

Ecologische kwaliteit

Hoewel we al veel hebben gedaan is de realisatie van de Kaderrichtlijn Water in 2027 nog een grote opgave. We komen nu toe aan de lastige kilometers qua grondposities en te verkrijgen draagvlak bij betrokkenen in het gebied. Hiervoor is minimaal voortzetting van het huidige jaarlijkse investeringsvolume nodig.

Bovenstrooms van de waterlichamen die onder de Kaderrichtlijn Water vallen, liggen vaak waardevolle beekjes die deel uitmaken van het netwerk van waardevolle ecologische wateren. Het waterschap gaat inspringen op kansen wanneer gemeenten of particulieren initiatief tonen om de kwaliteit van deze kleine, waardevolle wateren te verbeteren.

2.4 We voldoen in 2027 aan de eisen die de Kaderrichtlijn Water stelt. We haken daarbij in op kansen om bovenlopen versneld te herstellen.

Bronaanpak, vergunningverlening en handhaving

Een goede waterkwaliteit start bij de aanpak van vervuiling bij de bron, bijvoorbeeld door nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, riooloverstorten en illegale lozingen. Voor de bronaanpak van medicijnresten zijn de mogelijkheden overigens beperkt, omdat die grotendeels uit urine afkomstig zijn. Bij een bronaanpak horen een goede vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiervoor werken we samen met gemeenten en de omgevingsdiensten. Steeds meer aandacht gaat uit naar 'zeer zorgwekkende stoffen' en naar vervuiling door dumping van drugsafval.

2.5 In 2020 beschikken we over een beleidslijn voor een bronaanpak en daarop aansluitend onze rol en positie in vergunningverlening, toezicht en handhaving. Dit doen we in afstemming met onze partners.

3. DUURZAAMHEID

Duurzaam ontwikkelen laat zich uitleggen als werken aan welvaart en welzijn, nu en in de toekomst. Vechtstromen werkt aan wettelijk vastgelegde publieke watertaken en geeft daarmee per definitie invulling aan duurzame ontwikkeling. Op diverse punten kunnen we onze bijdrage leveren aan een duurzame regio en daarmee onze maatschappelijke waarde vergroten.

Ecologie en biodiversiteit

Het waterschap wil meer aandacht geven aan ecologie en biodiversiteit. Hiervoor zoeken we naar mogelijkheden op onze eigendommen en bij het verpachten van gronden, bijvoorbeeld weidevogelbeheer. We zoeken kansen in de uitvoering van onze werkzaamheden en we ondersteunen maatschappelijke initiatieven wanneer die onze eigendommen en beheertaken raken.

3.1 We beschikken begin 2020 over een vergroeningstrategie, die we – waar dit partners raakt – samen met hen opstellen. We hebben hierbij oog voor alle partners die bij kunnen dragen aan vergroening. De strategie richt zich, met oog voor mogelijke risico's, op snel realiseerbare vergroeningsmaatregelen (zoals het inzaaien van overhoeken, ecologische eisen bij het verpachten van gronden) en nader uit te werken synergiekansen. De strategie bevat onder andere ook herzien maabeleid.

Natura2000

Alhoewel de natuuropgave een provinciale opgave is, heeft Vechtstromen in Natura2000 een belangrijke adviserende rol en voor de Vecht, Dinkel en Regge trekkende rol in de planvorming. In verschillende Natura2000-gebieden zijn samen met de provincie synergievoordelen te behalen door de natuuropgave te combineren met de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water.

3.2 We bepalen in 2019 óf en - zo ja - welke uitvoeringsverantwoordelijkheid het waterschap wil nemen in de volgende fase van Natura2000, vanwege de mogelijke synergie die tot stand kan komen door de combinatie met de Kaderrichtlijn Water (en waar dat aan de orde is, met het Nationaal Natuur Netwerk).

Energietransitie

Vooruitlopend op het klimaatakkoord wordt in de regio gewerkt aan regionale energiestrategieën. Iedere energieregio moet deze strategie eind 2019 vaststellen. Het waterschap is een van de partners.

De insteek van de Unie van Waterschappen in het klimaatakkoord is om als sector in 2025 100% energieneutraal te zijn.

3.3 We zetten in op 100% energieneutraliteit in 2025. We hebben in 2020 een plan gereed om dit te realiseren. Dit vergt bestuurlijke keuzes inzake de mix van besparen, zelf produceren en initiatieven van anderen faciliteren.

3.4 We beperken ons niet tot samenwerking binnen de landsgrenzen. In 2021 beschikken we over een grensoverschrijdende verkenning van de mogelijkheden om vanuit onze watertaken bij te dragen aan de energietransitie.

Circulaire economie

Circulaire economie is een relatief nieuw thema en hiermee zitten we nog in de pioniersfase. Er lopen reeds enkele initiatieven (Mineral Valley, Puurwaterfabriek, grondstoffenfabriek).

3.5 We zetten deze bestuursperiode in op verdere verkenning van onze rol en positie. Dit resulteert in 2021 in een position paper circulaire economie.

Kennis en innovatie

Sociale, technologische en economische ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op. Kennis en innovatie vormen een voorwaarde om hierop als waterschap goed in te kunnen spelen. In diverse proeftuinen werkt waterschap Vechtstromen samen met kennisinstellingen (waaronder instellingen voor hoger beroepsonderwijs en universiteiten), publieke én private partijen.

3.6 Om onze doelen te bereiken, ontwikkelen we kennis en innovatie, waarbij we graag samenwerken in proeftuinen en praktijklabs. Om daarbij slagvaardig te zijn, hebben we een innovatieloket en innovatiefonds. Voor akkoord op inzet van middelen uit het fonds legt het dagelijks bestuur voorstellen voor aan het algemeen bestuur, waarin nut en noodzaak en de mogelijkheden van cofinanciering gemotiveerd worden.

4. SAMENWERKING EN COMMUNICATIE

Maatschappelijke opgaven vragen veelal om samenwerking tussen bestuur, organisaties, bedrijven, onderwijs en inwoners. Daarom zetten we in op samenwerking en communicatie.

Samenwerking binnen het bestuur

Samenwerking extern vraagt ook om bezinning op de rol(invulling) en de werkwijze van het openbaar bestuur en dus ook van het waterschap.

4.1 We stellen voor het bestuur een doorlopend ontwikkelingsprogramma op, met aandacht voor collegiale samenwerking en een open bestuursstijl, onderling respect en vertrouwen.

Communicatie en educatie

Het is wenselijk om permanent aandacht te besteden aan een goede samenwerking met maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven. Daarnaast is zichtbaarheid en een grotere ontvankelijkheid voor wensen van individuele bewoners van belang.

4.2 We evalueren in 2019 de huidige communicatievisie en passen die zo nodig aan. Hierbij is in ieder geval aandacht voor de wijze waarop inwonerparticipatie wordt vormgegeven.

4.3 We continueren deze bestuursperiode voor het basisonderwijs ons aanbod van standaard waterlessen. Voor het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs breiden we het aanbod nog verder uit en waar zich interessante incidentele educatiekansen voordoen, streven we naar maatwerk.

Grensoverschrijdende samenwerking

De grensoverschrijdende samenwerking met Duitsland is belangrijk. Circa de helft van de chemische belasting komt uit Duitsland. Ook verbetering van waterveiligheid en de aanpassing aan klimaatverandering zijn grensoverschrijdende opgaven.

4.4 We continueren de inzet op grensoverschrijdende samenwerking als werkwijze om onze doelen te realiseren.

Internationale samenwerking

In internationale samenwerking delen we kennis en halen die ook op. Financiële investeringen zijn hierbij niet aan de orde. Wel zijn we bereid om eventuele hulp te bieden om het pad te plaveien voor het regionale en Nederlandse bedrijfsleven.

4.5 *We hebben in 2020 een nieuwe Agenda voor Internationale Samenwerking. Hierin krijgt onze deelname aan de Blue Deal een plek.*

5. ORGANISATIE

Werken volgens de Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet vereist dat we samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en inwoners werken aan beleid en uitvoering van de wateropgaven. Het is nodig om vanuit een goed begrepen eigenbelang en gevoel voor de belangen en drijfveren van partners de samenwerking aan te gaan.

5.1 *We stellen in 2020 een watervisie vast in de stijl van de nieuwe Omgevingswet. De wateragenda van het vorige bestuur beschouwen we daarbij als een bouwsteen.*

Assetmanagement

Beheer en ontwikkeling van onze eigendommen (waterlopen, stuwen, zuiveringen en bedrijfsgebouwen) zijn cruciaal voor de uitvoering van ons werk. We beoordelen vanuit onze doelen op stroomgebiedsniveau met welke kwaliteitseisen we onze eigendommen in stand houden, vervangen of onderhouden. Prestaties, risico's en kosten staan daarbij centraal.

5.2 *De ontwikkeling van assetmanagement is een noodzakelijke stap in het professionele beheer van onze infrastructuur. In 2020 is er een implementatieplan gereed voor integraal assetmanagement (keten en systeem), dat erop gericht is dat in 2023 assetmanagement als werkwijze volledig is doorgevoerd.*

Vergroten realisatiekracht en aanpassingsvermogen

De doelen die we stellen zijn ambitieus. Daarvoor is een organisatie nodig die in staat is om de opgaven van de regio en de bestuurlijke ambitie te realiseren. We gaan er vanuit dat we een ingroeiperiode van twee jaar nodig hebben om een groter investeringsprogramma aan te kunnen. In deze ingroeiperiode van twee jaar, of zoveel sneller als mogelijk, werken we verder aan het vergroten van onze realisatiekracht en aanpassingsvermogen, een toekomstbestendig personeelsbestand en professioneel bestuurlijk ambtelijk samenspel. We benutten daarbij de mogelijkheden die digitale transformatie ons biedt.

5.3 *We vergroten de realisatiekracht en het aanpassingsvermogen van de organisatie en het bestuur. Dit betreft zowel de manier van werken als de werkomgeving.*

5.4 *In het toekomstbestendige personeelsbestand willen we participatiebanen realiseren.*

6. FINANCIËEL BELEID

We stellen hieronder een financieel kader vast voor de komende vier jaar. We gaan ervan uit dat dit kader tot en met 2023 voldoende dekkend is voor de in dit bestuursakkoord beschreven ambities. In de meeste gevallen moet de uitwerking van de ambities naar concrete plannen nog gebeuren. Uitgangspunt is dat uitvoering van plannen binnen het financiële kader moet plaatsvinden. Voorstellen voor invulling van het financiële kader worden ter toetsing voorgelegd aan het algemeen bestuur.

We zetten in op een duurzaam financieel beleid. De komende jaren worden gebruikt om de lastendrukstijging te beperken en de schuldpositie te stabiliseren, waarbij tevens ruimte voor beleidsintensivering is.

6.1 We gaan uit van de volgende afspraken:

- De gemiddelde lastendrukstijging in 2020 is 3,4%¹, jaarlijks afnemend naar uiteindelijk 3,0% vanaf 2024. Dit betekent voor het nieuwe bestuur / de organisatie een taakstelling van uiteindelijk € 4 miljoen in 2023.
- De investeringen worden opgehoogd met bruto € 5 miljoen in 2020, € 7,5 miljoen in 2021 en 2022, en € 10 miljoen vanaf 2023. Hierbij wordt uitgegaan van jaarlijks gemiddeld € 5 miljoen aan cofinanciering. Op nieuwe investeringen wordt bovendien vanaf 2021 een inflatiecorrectie toegepast. Toelichting: De extra investeringen worden ingezet voor het realiseren van de klimaatdoelstellingen, de KRW-doelstellingen, de ambities voor Natura 2000, 100% energieneutraliteit en huisvesting.
- Om tot stabilisatie en zo mogelijk tot afname van de schuldpositie te komen, wordt in de bestuursperiode activa- en dividendbeleid uitgewerkt.
- De dividendopbrengsten Nederlandse Waterschaps Bank en Nieuwater gebruiken we voor:
 - Jaarlijkse beleidsimpuls van € 1 miljoen voor innovatie.
Toelichting: De beleidsimpuls voor innovatie wordt gebruikt voor onderzoek en het treffen van maatregelen op het gebied van het verwijderen van medicijnresten, vergroening, circulaire economie en voor proeftuinen en praktijklabs. Hiervoor dienen telkens goed gemotiveerde voorstellen aan het algemeen bestuur te worden voorgelegd. Voorstellen, waarin een grondige verkenning van nut, noodzaak en mogelijkheden tot cofinanciering toegelicht worden.
 - Lastendrukverlichting: maximaal € 1,6 miljoen.
 - Wanneer we meer dan € 2,6 miljoen dividend ontvangen, zetten we dit in voor het terugdringen van de schuldpositie.
- Het huidig beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen wordt gecontinueerd.
- De systematiek van egalisatie van tarieven door inzet van de bestemmingsreserve tariefegalitatie wordt gecontinueerd. Eventuele positieve jaarrekeningresultaten worden toegevoegd aan deze bestemmingsreserve.
- De netto-kosten worden toegerekend aan de kostendragers watersysteembeheer en zuiveringsbeheer. De wijze van kostentoedeling laten we in afwachting op de landelijke voorstellen voor aanpassing van het belastingstelsel ongewijzigd.
- Bij een inkomen op bijstandsniveau (100%) of lager kan kwijtschelding voor de waterschapsbelastingen worden aangevraagd. Dit kwijtscheldingsbeleid continueren wij.
- Er volgt een landelijke discussie over de belastingssystematiek. Als er een aanpassing komt, vragen we in die landelijke discussie maximaal aandacht voor de positie van een- en tweepersoonshuishoudens.

Met deze maatregelen resteert vanaf 2025 nog een structureel tekort van rond 3 miljoen euro. Op weg naar een duurzaam financieel beleid verkennen we mogelijkheden om na deze bestuursperiode de lastendrukstijging terug te brengen naar inflatiecorrectie (2,5%). Dat betekent bovenop het reeds aanwezige tekort een extra taakstelling voor bestuur / organisatie van minimaal 1 miljoen euro structureel.

Zie bijlage 1 voor een tabel die zicht geeft op het meerjarenbeeld waartoe de afspraken uit dit bestuursakkoord in hoofdlijnen leiden.

¹ Financieel hebben we op gemiddeld lastendrukniveau een globale doorrekening gemaakt. Daarbij zijn de effecten voor systeem en keten, alsmede de gevolgen voor de tarieven nog niet inzichtelijk. De gedetailleerde effecten per categorie zullen bij de uitwerking van het bestuursakkoord naar bestuursprogramma en begroting 2020-2023 naar voren komen.

BIJLAGE 1

<i>Financieel meerjarenbeeld bestuursakkoord</i>											
(bedragen x € 1 miljoen)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Huidige bruto-investeringen	54	46	34	30	32	32	32	32	32	32	
+ extra bruto-investeringen	0	5	8	8	10	10	10	10	10	10	
+ indexering bruto-investeringen	0	0	1	2	3	4	5	7	8	9	
- con financiering	-7	-5	-5	-6	-5	-5	-5	-5	-5	-5	
Netto-investeringen	47	46	37	34	41	42	43	44	45	46	
Totaal exploitatielasten	138	144	148	153	158	161	165	169	174	175	
+ toename kapitaallasten	0	0	1	1	2	3	4	5	6	7	
Totaal exploitatielasten volgens bestuursakkoord	138	144	149	154	159	163	168	174	180	182	
Gemiddelde lastendrukstijging	3,4%	3,4%	3,3%	3,2%	3,1%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	
Totaal baten, exclusief onttrekkingen reserves	133	140	144	149	152	156	161	166	170	175	
Rekeningresultaat (lasten minus baten)	-5	-4	-4	-5	-7	-7	-7	-8	-9	-7	
+ dekking via egalisatiereserves	5	4	4	2	3	2	2	1	1	1	
+ taakstelling	0	0	1	3	4	4	4	4	4	4	
Rekeningresultaat (minus egalisatie en taakstelling)	0	0	0	0	0	-1	-1	-4	-5	-3	